

تورک یوردی

تورک ادب‌انگاری مرکزی هیئت طرفندره نشر اولغور.

جلد ۲

تیسان ۱۳۴۱

نومرو ۷

مختلف زمانلرده بر قاچ دفعه لر تورك وحدتی تشكلی ایتدیکی و بو وحدتك تشته اوغرا دیغی آكلاشلمقده در .

بوسیا سی رحدت و تشتلك مختلف تورك لهجه لریله قونوشمقده اولان ایدل - اورال توركلرینك لسان و لهجه لرینه تاثیر اجرا ایلدیكسند شیه یوقدر . بوتورك قوملرینك یكدیكریله اولان اختلاط و مناسبتلری یوزندن ایدل بوینده لسانجه کلی بر تبدل حاصل اولمشدر . بو تبدل ، موضوع بحشمز اولان بولغار تورك یوردنده قونوشمقده اولان لهجه لرك برلشمه سنده بر عامل اولمشدر .

سوی وار

ذاکر قادری

زردشت بویله سویله یوردی

زردشتك پرولوغی [*]

— ۱ —

وقتا که زردشت اوتوز یاشنه واردی ، وطنی و وطننده کی کوی ترك ایتدی ؛ داغه چکلدی . اوراده روحی و انزوایی اینجده اون سنه قالدی و بوندن هیچ

[*] « زردشت بویله سویله یوردی » فردریق نیچنك اك مشهور ، اك چوق قارئی اولان اثریدر . مان بتون آوروپا لسانلرینه بر چوق دفعه لر ترجمه ایدلشددر . فیلسوف اولدینی قادارده قوتلی بر شاعر اولان نیچه بر چوق اثرلرینی وهرسه لر حالنده و منشور بر شعر اولارق یازمشدر . بوسیدن فکرلری بر پارچه داغینیق و مبهم قالمشدر . بالا آخره بو محدودری ازاله ایتك اوزره « قدرتك اراده سی » اسمنده کی اك مضبوط اثرینی یازدی . نیچنك فلسفه سی ، شوپنهاورك « یاشامق اراده سی » صورتنده باشلیه رق فراغت نفسه و بدینییه منجر اولان افکارینه (داروین) ك « حیات مجادله سی » نك جان و حیات بخش ایتسی صورتنده دوغدی . نیچه (فوق البشر) یله ، عادتا عصریمزك قروکیسی ، چیزییور و پیغمبرلکینی یاپیوردی .

اون سکزنجی عصر اینچون روسونه ایسه ، بو عصر اینچونده نیچه اودر : شاعر بر فیلسوف ؛ حدسی ، الهامی قوتلی بر آدام ؛ بوتون دوری حس ایدن ، زمانه حاکم اولان بر پیغمبر .

یورولمەدی . فقط نہایت قلبی دیکشیدی . و بر صبح ، فجرلہ برابر قالقہرق کونشہ
دوغرو ایلرلہدی و اوکا شویلہ دیدی :

« ای بویوک ستارہ ! سعادتك نہیہ یاراردی ، تنویر ایتدکلرک اولماسەیدی
اون ییلدرکہ مغارمہ دوغرو کلیورسک : تور کدن و بویولدن یورو یوردک ، شاید ؟
بن اولماسەیدم ، بنم قارتالم و بنم ییلام اولماسەیدی .
فقط بز ہر صبح سنی کوزلردک ، سندن سنک فضلہ لغکی آلیردق . و سنی
تجیل ایدردک .

ایشته ! لزومندن فضلہ بال طویلامش آری کبی کندی عقل و حکمتندن
بیقدم . اوزانان اللہ احتیاجم وار .

انسانلر آراسندہ حکیملر جنتلرندن مسرور ، و فقیرلر غنلرندن مسعود
اولونجہیہ قادار احسان و توزیع ایتک ایستردم . ایشته بونک ایچون آقشاملین
آیدینلغکی زیر عالمہ چکەرک دکلرلر آردینہ ناصل کیدرسہ ، ای ثروتی طاشان
ستارہ ! بن دہ درینلرہ اویلہ اینملی یم .

بن دہ سنک کبی نہان اولملی یم ؛ و کندیلرینہ دوغرو نازل اولدیغم انسانلرک
دیدیکی کبی غروب ایتملی یم !

ایمدی تقدیس ایت بنی ، ساکن نظر ، سن کہ اک پایانسز سعادتہ بیلہ حسدسز
باقارسک !

طاشمق ایستہ بن قدحی تقدیس ایت ، تا کہ اوندن مذهب صو ہریرہ نشہکک
عکسنی کوتورہ کوتورہ دوکولسون !

باق : بوقدح یکیدن بوشالمق ایستہ یور ، زردشت دہ یکیدن انسان اولمق ایستہ یور .
زردشتک وصولی ایشته بویلہ باشلادی .

— ۲ —

زردشت تک باشنہ داغلردن ایندی ، و ہیچ کیسہیہ راست کلہدی . فقط
اورمانلرہ واردینی زمان ، آکسزین قارشیسنہ اورماندہ کوکلر آرامق ایچون
مقدس اوجاغنی ترک ایتمش اولان بر اختیار چیقدی . و اختیار بویلہ خطاب ایدرک

زردشته دیدی : « بوسیاح بکا یابانجی دکل ، چوق سنه لر اول او بورادن کجدی .
اونک اسمی زردشت ایدی ، فقط شیمدی دکیشمش .

اوزمان سن کولکی داغده طاشیوردک ؛ شمدی آتشی وادیده می طاشیمق
ایسته یورسک ؛ یانغینجیلرک مجازاتندن قورقورمیسک ؛ اوت زردشتی طانیورم .
اوت ، اونک باقیشی مونس در ، ودوداغده هیچ بر نفرت ایزی یوقدر . او بر
رقاص کبی ایلرله میورمی ؛ زردشت شکلی دکیشدیردی ، زردشت چوجوق اولدی ؛
زردشت اویاندی . اویویانلرک یاننده شیمدی نه یاپه جقسک ؛

دکزک ایچنده یاشار کبی ازواده یاشیوردک و دکز سنی طاشیوردی . یازیق
سکا ، سن تکرار طور اقلاشمقی ایستیورسک ؛ یازیق سکا ، سن تکرار کندی
جسدیکی سورو کله مکمی ایستیورسک ؛ »

زردشت جواب ویردی : « بن انسانلری سوه رم . »

حکیم : « اوحالده نیچون اورمانلره وانزوایه کیتدم ؛ دیدی . بوانسانلری
چوق فضله سودیکمدن دگلی ایدی ؟

شیمدی الهی سویورم ، انسانلری هیچ سومیورم . انسان بکا کوره
چوق ناقص برشیدر . انسان سوکیسی بنی اولدوره جکدی . »

زردشت جواب ویردی : « عشقدن بحث ایده می ! انسانلره برهدیه ویره جکم . »

عزیز : « اونلره برشی ویرمه دیدی ، بلکه اونلردن برشی آل واونی طاشیارق
اونلره یاردیم ایت . بوندن ای برشی اولاماز : شو شرطله که بونک سکاده خیری
دوقونسین . واکر ویرمک ایسته یورسه ک ، برصدقه دن فضله برشی ویرمه و بکله که
بونی سندن ایسته سینلر ! »

زردشت : « خایر دیه جواب ویردی ، بن صدقه ویرم . بن بو درجه ده
فقیر دکلم ! .. »

عزیز زردشته کولمکه باشلادی وشویله سویله دی : « اوحالده ثروت وسامانکی
اونلره قبول ایتدیرمکه چالیش . اونلر منزویلردن نفرت ایدرلر واونلره ویرمک
ایچون کلدیکمز اینامازلر .

منزوى نك آدىملرى سوقاقلر آراسىندىن چوق يابانچى بر صورتده قولاقلىرىده
اھتزاز ايدر . كيجه ياتاقلىرىده ياتاقلىرى برصيراده ، كوشك طلوعىدن چوقاول
بر آدامك يورودىكىنى ايشيدىرلر و بىلكىده بوخىرسىز نرە يە كىدىيور ؟ ديه صورارلر .
انسانلر ك يانە كىتمە ، اورمانده قال ! حتى حيوانلر ك يانە دون ! نچون
نم كى اولمى ايشتمەيورسك . آنى لر آراسىنده آنى ، قوشلر آراسىنده قوش . .

« يا عزيز اورمانلرده نە ياپار ؟ » ديه زردشت صوردى . عزيز جواب
ويردى : « بن شرقىلر ياپار اونلرى ترنم ايدرم ، و شرقىلر ياپدىغم زمان كولهزم ،
آغلارم وميرىلدانيرم : بن اللهه بوصورتله دعا ايدرم .

شرقىلر ، كوز ياشلىرى ، كوشلر وميرىلتىلرله بنى يارادان اللهه عبادىمى
ياپارم . بوكا مقابل سن نرە نە هديه كتير يورسك ؟ . . »

زردشت بوسوزلرى ايشتىدىكى زمان عزيزە سلام ويردى واوكا : « نرە نە
ويرە جكدم . فقط سزدن بر شىئى آلامق اىچون براقىكز كه عجلە كىدمىم . » ديدى .
اختيار وانسان ، ايكى چوجغك كولىدىكى كى كولهرك بويلەجه برىرلردن آيرلدىلر .
فقط زردشت يالكنز قالدى و كندى قلبه شويلە سويلەدى :

« بوممكنى در ! بواختيار عزيز كندى اورمانده ، اللهك اولدىكندن بحث
ايدلىكىنى حالا ايشتمەمش اولسون ! »

— ۳ —

زردشت اورمانلر ك همان يانده بولونان قومشو شهرە كلىدىكى زمان ، اوراده
عمومى ميدانده طويلانمش بر بويوك قالا بالق بولدى . زيرا بر ايب جانبازىنك
چيقە كلەجكى خبر وىرلمشدى .

وزردشت خلقه خطاب ايدرك بويلە سويلەدى :

بن سزە فوق البشرى تعليم ايدىورم . انسان كندىسىنى آشان بر شىئى اولمى در .
اونى آشمق اىچون نە ياپدىكز ؟

شىمىدى يە قادار بوتون موجودات ، كندى فوقلر نده بر شىئى ياراتدىلر ؛ سز

بو یو یوک دالغه مک جذری اولمق وانسانه یو کسامکدن زیاده ، حیوانه دونمکچی ایسته یورسکیز ؟

انسان ایچون مایمون نه در ؟ بر سقوط و بر عذابلی محجوبیت دکلی ؟ فوق البشر ایچون ده انسانک اولاجنی بودر : بر سقوط یا خود عذابلی بر حجاب .
 یو چکدن انسانه قادر کیدن یولی چیزدیکیز ، وسزده بر چوق یر یو چکلری قالدی . سز و قتیله مایمون دیکیز ؛ و شیمدی حالا انسان بر مایموندن داها مایموندر . فقط ایچکیزدن اک حکیمی بیله بر نبات و بر خیالتدن یالمش داغنیق ، ملز بر شیدن عبارتدر . یونکله برابر سزه خیالت و یا نبات اولما کیزی سویله دمی ؟
 ایسته ، سزه فوق البشری تعلیم ایدیورم !

فوق البشر ارضک معناسی در . اراده کز دیسون که : فوق البشر ارضک معناسی اولسون !

قارده شلرم ، سزی تأمین ایدرم ، ارضه صادق قالیکیز وسزه ماوراء الارض امیداردن بحث ایدنلره اینسانمایکیز ! یونلر بیلسینلر بیلمه سینلر ، زهرله ییچی درلر . یونلر حیاتی زریف ایدنلر ، و کندی کندیلرینی زهرله مش ، جان چکیشه ن ارضک کندیلرینی طاشیمقدن یورولمش اولدینی و « آراق کیتسینلر ! » دیدیکی انسانلردنلر .
 و قتیله الله قارشى کفران بو یوک کفردی . فقط الله اولدی و اونکله برابر کافرلری ده اولدیلر . شیمدی داها مدهش برشی وارسه اوده ارضه کفر ایتمک ، و غیر قابل نفوذک درونی ارضک معناسندن داها فضله تقدیر ایتمک در !

و قتیله روح بدنه استخفاف ایله باقاردی ، و اوزمان هیچ برشی بو استخفافدن ، یوکک دکلدی ؛ او بدنک ضعیف ، منفور و آج اولماسنی ایستیوردی ! او بو سورتله اوندن و دنیادن اجتناب ایده چکنی تصور ایدیوردی !

آه ! بو روح ده نه قادر ضعیف ، منفور و آچدی : اونک ایچون وحشت بر شهوت دی .

فقط ، سزده قارده شلرم بکا سویله یکیز : بدنکیز ، روحکیزدن نه خبر ریور ؟ روحکیز فقر ، لوٹ و بیچاره قناعتکارلق دکلیدر ؟

فی الحقیقه ، انسان مردار بر نهر در . مقتدر اولق ایچون براوقیانوس اولق ،
و کیزلنمه دن مردار بر نهری آلق لازمدر .

ایشته ، بن سزه فوق البشری تعلیم ایدیورم : او ، بو اوقیانوسدر . اونک
ایچنده سزک بویوک استخفافکنز کوروله بیلیر .

سزه بوندن داها علوی نه کله بیلیر ؟ بوساعت ، بویوک استخفافک ساعتی در .
سعادتکنزک عقلکنز و فضیلتکنزله برابر عذابه دوندیکی ساعت در . بوسزک « سعادت
نه یه یارار او فقر ، لوث و شایان مرحمت قناعتکارلق در . فقط بنم سعادت کندی
موجودیتنی قورتارملی در . » دیدیککنز ساعت در .

بو سزک « عقم نه یه یارار ! شکاره صوصامش بر آرسلان کبی ، او علمدن محروم
دکلیدر ؟ او فقر ، لوث ، آجینمغه لایق قناعت نفس در ! . . » دیدیککنز ساعت در .
بوسزک « فضیلت نه یه یارار ! او بنی هنوز صایبقلا تملادی . خیرمدن و شرمندن
نه قادر راحتسزم ! بوتون بوفقر ، لوث و بیچاره قناعتکارلق در ! » دیدیککنز ساعت در .
بوسزک « عدالت نه یه یارار ! قیزغین کومور اولدیغمی کورمیورم . فقط حق
قیزغین کوموردر ! » دیدیککنز ساعت در .

بوسزک « مرحمت نه یه یارار ! مرحمت انسانلری سوهنک آصیلدینی صلیب دکلیدر ؟
فقط بنم مرحمت برخاچه کریله دکلدر . » دیدیککنز ساعت در .
اولجه بویله سویله دیکزمی ؟ اولجه بویله باغیر دیکزمی ؟ هیات ، سزک اولجه
بویله باغیر دیکزی ایشیتدم .

بونلر سزک کناهکنز دکلدر . سمایه قارشى باغیران سزک قناعتکارلغکنزدر .
کناهلریکنزده بیله سمایه قارشى باغیران سزک خستکنزدر . دیلندن سزى قوصاجق
اولان ییلدیریم نروده ؟ سزى القاح ایتیمی لازم کلن جنت نروده ؟

ایشته ، بن سزه فوق البشری تعلیم ایدیورم : زردشت بویله سویله دیکى زمان
خلقندن بریسی باغیردی : « بویاپ جانبازندن بحث ایدلیدیکنی کافی درجه ده دیکله دک ؟
شیمدی بزه اونی کویستر . و بوتون ملت زردشته کولدی . فقط بن کندیسندن بحث ایدلیدیکنه
اینانان ایپ جانبازی ایشنه قویولدی .

فرموده ربی نیمه

حلمی ضیا